

obč. zák. na př. o formě testamentů), a jest vyloučeno, aby stranám bylo ponecháno na vůli, jich užití. Účelem jich jest zajisté, aby zabráněno bylo sporům tam, kde povinnosti a práva stran mají býti bezpečně sepsána, a kde má býti tato předepsaná forma zároveň ochranou osobám třetím před jejich poškozením. Názoru soudu prvního, že ujednáním oním byla upravena pouze povinnost žalovaného, vyplývající ze zákona, a že spis, který zastupci stran o tom pořídili a podepsali, nemá účinku dispositivního, nýbrž má účinek průkazní, soud odvolací nesdílí, neboť z obsahu ujednání jest zřejmo, že závazek žalovaného, plniti vše to, co jest v oné listině uvedeno, vznikl teprve tímto ujednáním. Lze tedy pokládati závazek ten za uznání dluhu ve smyslu zákona shora již citovaného. V díle Tilschově *«Einfluß der Zivilprozeßordnung auf das materielle Recht»* se vykládá, že uznání dluhu, kterým se neuzavírá právní jednání samo, nýbrž obsahuje jen přiznání jinak uzavřených právních jednání, nutno pokládati za listinu uznávací. V tomto případě se závazek manžela, platiti uvedené obnosy, listinou, shora již uvedenou, teprve založil, vznikl a nelze jí přikládati vlastnost toliko listiny průkazní.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

Důvody:

Jest nesporno, že se manželé dohodli na dobrovolném rozvodu, jehož povolení musí však podle § 105 obč. zák. předcházeti dohoda manželů o podmínkách v příčině jmění a výživného. Touto dohodou bylo sporné nebo pochybné právo manželky na placení výživného určeno, pročť tato dohoda je smírem (§ 1380 obč. zák.) o tom, jak plněna býti má zákonná povinnost manžela, poskytovat manželce výživu (§ 91 obč. zák.), a není uznáním dluhu, který by postrádal právního důvodu. V daném případě předmětem ujednání nebyl ani kup. směna nebo zápujčka, ani důchod, v zákonné povinnosti nezaložený. Také tu nejde o smlouvu svatební ve smyslu § 1217 obč. zák., aniž o smlouvu darovací; rovněž tu není novace (§ 1376 obč. zák.), neboť právní důvod ani hlavní předmět pohledávky nebyl změněn, nýbrž byly určeny jen bližší podmínky, kdy a jak má býti plněn závazek podle zákona již trvající (§ 1379 obč. zák.). Nelze proto souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že v tomto případě ku platnosti smíru mezi manžely bylo potřebí spisu notářského.

Čís. 1021.

Manžel nepozbývá práva domáhati se neplatnosti manželství dle § 58 obč. zák. tím, že žil s manželkou v manželském společenství i po té, když pojal podezření, že byla v době sňatku již těhotná s jiným.

(Rozh. ze dne 19. dubna 1921, Rv I 119/21.)

Žalující manžel uzavřel se žalovanou sňatek dne 15. července 1919. Dne 19. října porodila manželka donošené dítě. V kritické době oboje žalobce se žalovanou pouze dne 8. dubna 1919. Žalobě o neplatnost manželství pro překážku dle § 58 obč. zák. procesní soud prvního stupně vyhověl, odvolací soud rozsudek potvrdil a vzav souhlasně s prvním

soudem za prokázáno, že dítě nepochází ze soulože ze dne 8. dubna 1919, uvedl dále v d ů v o d e c h: Obhájce svazku manželského tvrdí v odvolání, že žalobce po sňatku musel poznati, že těhotenství žalované nemuze pocházeti ze soulože z 8. dubna 1919, že však přes to s ní dále souložil až téměř do porodu a že tím ve smyslu § 96 obč. zák. pozbyl práva odporovati platnosti manželství z důvodu § 58 obč. zák. V té příčině uvedla žalovaná, že jí žalobce na počátku září 1919 vyčítal, že je těhotná s J-em, a že jí hrozil rozvodem, že však i potom s ní vícekrátě tělesně obcoval a to až do nějaké doby před porodem. Žalobce, nepopřev tohoto tvrzení uvedl, že o žních 1919 v hostinci lidé si z něho dělali žerty, že má silnou paní a se ho ptali, kdy bude míti rodinu a když on na to pravil, že po novém roce, že řekli, že by musela míti žena trojčata, aby si dal na ně pozor, a že byl následkem toho domnění, že ho žena oklamala, že musela býti s někým jiným těhotná, že proto ženě, když se vrátil domů, řekl, že ho oklamala, že si počká, až se dítě narodí a pak že zadá o rozvod, že však i pak se žalovanou častěji obcoval a to do září 1919. Soud první stolice na základě toho dospěl ku přesvědčení, že sice žalobce měl v době této (o žních 1919) podezření proti žalované, že však pouhé podezření nestačí, že se vyhledává určitá vědomost a napotomní pokračování v manželském spoluzití, vědomosti té že žalobce neměl a nepozbyl proto práva žádati, aby manželství bylo prohlášeno za neplatné. Také soud odvolací jest toho náhledu, že pouhé podezření, pouhé domněnky nestačí, nýbrž že vyhledává se skutečně nabyté přesvědčující vědomosti o dotyčné překážce manželství. Vědomost o nějaké skutečnosti je tu pak tenkrátě, když dotyčná osoba sama z vlastního názoru si o její jistotě zjedná subjektivní jistotu nebo když o ní zví jiným bezpečným způsobem, vylučujícím každý rozumný důvod, o tom pochybovati. Soud odvolací, aby zjistil spolehlivě okolnosti, z nichž by souditi se dalo na plné vědomí žalobce o těhotenství žalované v době sňatku s jiným, provedl při líčení odvolacím informativní výslechy sporných stran o tom, kdy a jakým způsobem žalobce žalované vyčetl, že je těhotnou s jiným a jakým způsobem žalovaná na výčitky ty reagovala a tu udaly strany souhlasně, že žalobce, když jednou o žních 1919 v měsíci srpnu přišel z hospody domu, řekl žalované, že mu v hospodě povídali, že je moc tlustá, že to nebude s ním a že jí vyčetl, že to bude s J-em, a tu že ona mu to vymluvila, řkouc, že lidé by všechno rozváděli, že je těhotná s ním (žalobcem) a nikoli s J-em, že žalobce tomu uvěřil a s ní dále souložil, že žalobce i později až do narození dítěte žalované i dále vyčítal, že to dítě bude od J-eho, že mu to však žalovaná po každé vymluvila a soulož s J-em vědomě popřela. Soud odvolací uváživ výsledky jednání před soudem první stolice a výsledky tohoto informativního výslechu, zejména tu okolnost, že žalovaná veskeré pochybnosti žalobce, které v příčině jejího těhotenství s jiným mužem po sňatku choval, vždy dovedla rozptýliti a že až do poslední chvíle soulož s J-em z měsíce ledna 1919 vědomě tajila, dále okolnost, že žalobce jako mladý muž a nezkušený manžel z okolností zevnějších zejména z objemu života manželčina nemohl nabýti jistoty, že manželka je těhotná s jiným, dospěl stejně jako soud první stolice ku přesvědčení, že žalobce teprve po narození dítěte, když porodní babička prohlásila k němu, že dítě je úplně donošené a když pak žalovaná pod tlakem tohoto usvědčujícího důkazu se mu přiznala, že s J-em v lednu 1919 souložila, nabyl

o tom skutečné jistoty, že jde o dítě splozené jiným mužem než tím, že však až do tohoto okamžiku jistoty té neměl, nýbrž pouhé podezření, jak nasvědčuje tomu i výrok jeho po prvních výčitkách vůči žalované pronesený, že tedy počká, až bude mít jistotu, až se dítě narodí a dle toho, že pak o rozvod zakročí, což také učinil, přerušiv hned po narození dítěte další manželské spolužití a odstěhovav se ke svým rodičům. Z toho plyne, že žalobce neztratil ve smyslu § 96 obč. zák. práva žalobního, dle § 58 obč. zák. mu příslušejícího, a proto právem uznal soud první stolice ve smyslu jeho žalobního návrhu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání z důvodu odvolacího soudu.

Čís. 1022.

Podmínkou nároku na obnovu pachtu dle § 8 opatření Stálého výboru Národního shromáždění ze dne 8. října 1920, čís. 586 sb. z. a n. jest ohledně pozemků v § 13 (tohoto opatření) uvedených, jde-li o případ § 13 lit. b) první věta, aby pozemek byl propachtován již před 1. srpnem 1914 — lhostejno komukoliv.

(Rozh. ze dne 19. dubna 1921. R II 125/21.)

Pachtýřka domáhala se na rok 1921 obnovy pachtu pozemku, jež měla v pachtu od 1. října 1914 a jenž již před tím byl v pachtu osoby jiné. Propachtovatel namítal proti jejímu návrhu, že hodlá pozemek převzít do vlastní správy vzhledem k ustanovení § 13 b) opatření. Soud první stolice návrh pachtýřky zamítl, vykládaje ustanovení § 13 b) cit. opatření v ten smysl, že doba 1. srpna 1914 se týká pachtu, uzavřeného mezi propachtovatelem, který námítky činí, a pachtýřem a že nesporná okolnost, že pozemek pachtovaný od žadatelky po 1. srpnu 1914 byl propachtován již před tím druhé osobě, jest nerozhodnou. Rekursní soud návrhu vyhověl. Důvody: Dle § 13 b) opatření Stálého výboru Národního shromáždění ze dne 8. října 1920, čís. 586 sb. z. a n. má nárok drobného pachtýře na prodloužení pachtu (o pachtovní rok 1921, § 8) ustoupiti hospodářským zájmem vlastníka pachtovaných pozemků, zjistí-li se, že propachtovatel chce do vlastní správy vzít pachtovaný pozemek, který teprve po 1. srpnu 1914 byl propachtován. O výklad těchto slov se tu jedná. Má-li se za to, že pachtýřka má nárok na prodloužení pachtu již tehdy, byl-li pachtovní pozemek již před 1. srpnem 1914 propachtován (stanovisko stěžovatelky), pak přísluší v tomto případě pachtýřce tento nárok. Neboť nesporně bylo pole již před 1. srpnem 1914 propachtováno. Odvozuje-li se však z citovaných slov zákona, že pachtýřka sama musí sporné pachtovní pozemky mít v pachtu již před 1. srpnem 1914 (stanovisko první stolice), pak stěžovatelce tento nárok na prodloužení pachtu nepřislúší. Rekursní soud sdílí právní názor stěžovatelky. Neboť jedná se tu o řešení rozporu mezi hospodářskými zájmy vlastníka a pachtýře zákonem. Vlastník, jenž již před válkou propachtoval pozemky, má dále čekat ještě jeden rok na vrácení pachtovaného pozemku, nemá-li zákonného důvodu k odstoupení od pachtovní smlouvy. (§ 8 zák.). V takovém případě má pachtýř nárok na zvýšenou ochranu. Jinými slovy: jmenovaná věta zákona: »Propachtovatel jest